

Skulu vit hata ella virða okkara medmenniskju

Vit vita, at í øllum menniskjum er ein innbygd intoleransa. Verður hon hildin niðri kunnu menniskju liva friðarliga saman og fáa nógv burtúr. Men verður henda intoleransa livgað kann hon vaksa so nógv, at avleiðingarnar eru ræðuligar. Hetta hendir sjáldan frá dag til annan, men verður hatur og vanvirðing av medmenniskjum prædikað nóg dúgliga, endar tað á sama hátt, sum í tveimum tróingum av heimsins londum, har tað ikki at hava eina «rætta» áskoðan í besta fall kann føra til fongsul og í ringasta fall til avrættingar. Tað er ikki neyðugt at nevna dømir, tey hoyra vit um dagliga. Tí tá intoleransan fær valdið ger tað ongan mun, um hon er hegna- ella vinstravend.

Í okkara grannalondum verður hesin vandin ásannaður og nógv verður gjørt fyri at fyrbyggja intoleransu. Og ásannað verður meira og meira at besti háttur at fyrbyggja intoleransu er at fólk læra hvønn annan at kenna. Tað er jú so, at einki er so mennandi fyri fordómum, sum at ein gerst «frelstur» í sínum negativu uppfatan av

sínum medmenniskjum. Tað er jú so lætt at halda hánt um nakað, sum ein einki kennir til. Men samband millum fólk økir altíð forstáisi teirra millum, og hetta vil í sær sjálvum mótvirka vandan fyri hatur og vanvirðing.

Sjálvur eri eg í teirri hepnu støðu, at eg havi vinur um allan heimin, og tað bæði í kapitalistiska og kommunistiska partinum av heiminum. Eg havi t.d. vinir í USA, og summir av teimum stuðla Reagan fult og heilt. Eg skilji teir ikki, men vit eru eins góðir vinir fyri tað. Eisini havi eg ein vin í Madrid, sum harmast um nýggja demokratiska stýrslagið. Sjálvsagt skilji eg hann ikki, men fyri tað gerast vit ikki figgindar.

Eg havi vinir í DDR. Vegna tað góða ferðasambandið frá Danmark, havi eg vitjað teir eitt ótal av ferðum, og hevur hetta avgjørt týðning fyri, at vit skilja hvønn annan so væl.

Eg havi eisini vinir í Ruslandi. Teir hava eina heilt aðra áskoðan á samfelagsviðurskipti enn eg havi, men tað forðar ikki fyri okkara vinskapi. Ein mín besti vinur í heila tíki er Sergej úr Leningrad, sum eg havi kent í yvir 20 ár og havi vitjað átta ferðir. Hann tekur fult út undir við stýrslagnum har yviri. Tað geri eg avgjørt ikki, men við at prátta um viðurskiptini kunnu vit hóast alt læra at skilja hvønn annan betri, hóast vit ikki eru samdir. Men tað sum telur meira er alt annað, sum vit hava saman. Hann hevur tokka til Føroyar og fylgir við, hvat ið hendir í Føroyum. Hann er kanska einasti russari sum tosar føroyskt, og

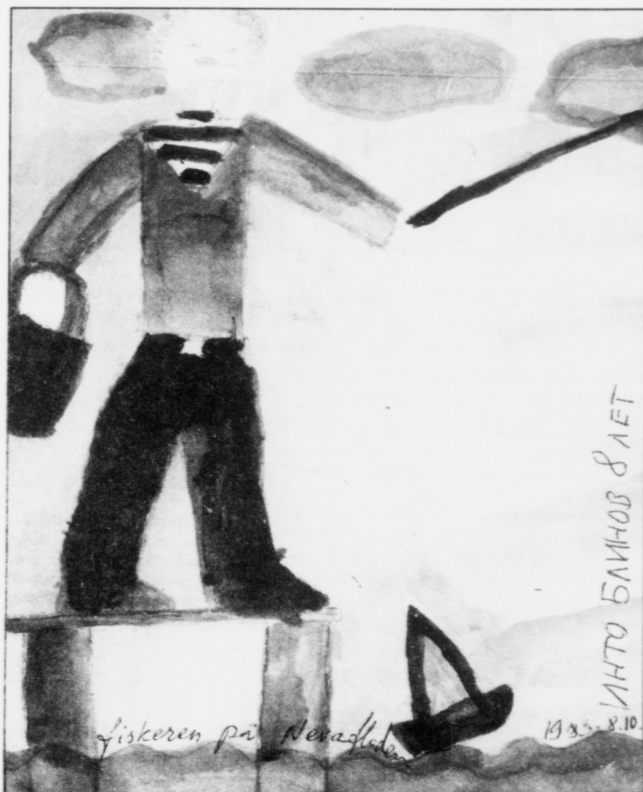
vit tosa sjálvsagt ikki annað.

Hann undirvisir við lærda háskúlan í Leningrad, og tá eg vitji hann, plagi eg at vera við til hansara arbeidsplass og greiði næmingunum frá um Føroyar.

Ein annar av mínum vinum í Leningrad er Jura. Eg misunni honum avgjørt ikki. Hann býr saman við konu og soni í einum kamari, og má deila køk og baðiverils við tvær aðrar familjur. Vit eru so mikið væl, at til jóla sendu tey okkum ein pakka, sum hevur kostað teimum fleiri tímalønir, og sonurin Into sendi dótturini eina tekening av einum fiskimanni, sum hann hevði teknað. Tað er eingin ivi um, at hóast kalt kriggj millum eystur og vestur kundu vit ongatið farið at hatað fólkaslegini hjá hvørjum øðrum.

Royndirnar av intoleransu eru so mikið ræðandi, at alt eitur at verða gjørt fyri at minka um hatur millum menniskju. Og tí eigur m.a. sambandið millum tær ymsu tjóðirnar at økjast so nógv sum gjørligt. Bæði við persónligum sambandi, og annars alla ta sinámillum upplýsing, sum ein kann finna uppá. Tí kann tað bara vera rætt at hava so mong vinafeløg við so mong lond sum gjørligt. Sjálvur eri eg limur í fleiri, hóast eg hvørki stuðli stýrslag ella stjórnrir, men á henda hátt kann ein gera eitt sindur fyri at minka um spenningin millum fólk.

Í okkara grannalondum er fólk so mikið at sær komið, at groðralikindini fyri fanatismu og intoleransu eru ikki góð. Taka vit Danmark t.d. eru ytsu veingirnar mestsum dotnir út úr fólkatinginum. Á ytsa

Fiskimaðurin við Neva ána eftir 8 ára gamla Into úr Leningrad

høgravonginum hava menn sum Hans Hetler og Erik Haaest roynt seg við bløðum á la Dagblaðið. Men hóast danska málekjó er 100 ferðir so stórt sum okkara hava teirra bløð ongana mogleika havt.

Men hyggja vit at viðurskiptinum í Føroyum, fela vit okkum satt at siga ferd aftur í miðeldina. Víst hevur áður verið á, hvussu ávisar sterkar kreftir hava intoleransu sum sitt fremsta endamál. Og tað sum er aktuelt í løtuni er hetsurin móti russarum, sum opinbart skulu tilleggast verri menniskjansligar eginleikar enn vit sjálvi hava. Og tey sum hava menniskjansligt samband við hesi fólk, verða útrópt til landasvikjarar á ein hátt sum er fullkomiliga ókendur í tí siviliseraða heiminum.

Eg trúgvi einki uppá, at føroyingar eru betri enn onnur fólk. Undir somu umstøðum kunnu vit saktans fremja tær beistagerðir, sum verða framar í 2/3 av heimsins londum móti annarlendis hugsand.

Ið hvussu er siggja vit, at tað hatur evangelið, sum hevur verið prædikað í Føroyum seinastu tiggju árin er farið at bera frukt. Størsti sigurin hjá okkara hatursfuglum var seinasta fólkatingsval, og nú tora fólk beinleiðis at leggja navn til ynski um berufsverbot.

Og ein ávisur blaðmaður dusar sær enn tá tankanum um at siggja sínar mótstøðumenn dingla í einum gálga í royndini at fáa fólk frá at hava menniskjansligt samband við teir russar, sum hansara egna landsstýrismenn ikki eru ov góðir at ballast saman við, t.v.s. tá er enn tá talan um beinleiðis umboð fyri ta skipan, sum skal vera «devilske».

Vit eru sanniliga við at fáa stalinistiskar tilstandir, tá russar ikki toru at hava samband við vesturlendingar av átta fyrri avleiðingunum.

Guð viti, hvat tað næsta verður, men við hesi gongd verður tað skjótt, at vit kunnu siga farvæl til okkara triðing av heiminum og sleppa uppi part hjá teimum

2/3, har frælsið er skert í størri ella minni mun. Tá hava vit av sonnum fingið russiskar tilstandir.

Tað er kanska eisini endamálið, men tað verður rættiliga ein sorgarsøga, um hetta hendir utan at nakar hevur gjørt mótstøðu. Og tí máttu allar demokratiskar kreftir kunnað samlað seg um tað endamál, at fáa jarðlagt hetta ódámiga fyrbrigðið. Tað kann tá ikki vera nokur orsök til, at eitt av teimum londum, har tað er best at liva, skal geva fritt ráðarum fyri sjúkligum heilum at pota haturins boðskap niður í okkara fólk.

Óli Jacobsen